

Kvinnors väg till självständighet

Om IM:s arbete för att stärka kvinnor genom hantverk och företagande, från dåtid till nutid.

IM

IM (Individuell Människohjälp) är en svensk organisation som grundades 1938 av Britta Holmström, en visionär och humanist som såg ett behov av att hjälpa människor i nöd under en tid av oro och osäkerhet i världen. Organisationen föddes ur en vilja att skapa konkret förändring för de mest utsatta och har sedan dess vuxit till att bli en global aktör för mänskliga rättigheter, jämlikhet och hållbar utveckling.

Redan från början lade Britta fokus på att stärka kvinnor, eftersom hon insåg att kvinnor ofta är nyckeln till att skapa långsiktig förändring i sina samhällen. När hon på 1940-talet mötte kvinnor i ett flyktingläger i Prag såg hon inte bara hunger och fattigdom. Hon såg något djupare – apati och förlorad framtidstro. Hon insåg att hjälp behövde vara mer än mat och medicin. För att ge människor styrka att gå vidare krävdes något som tände gnistor av hopp och skapade mening.

Det blev grunden för IM:s arbete: att se hela människan och ge verktyg för långsiktig förändring. När Britta gav kvinnorna i Polen stickor och garn, skapades inte bara varma kläder. Genom hantverket växte deras självförtroende, och de fick en möjlighet att tjäna pengar och ta kontroll över sina liv. Hantverket blev en symbol för handlingskraft och en väg ut ur hopplöshet.

Även i IM:s fortsatta arbete har hantverk spelat en central roll. Exempelvis fick kvinnor i Grekland och Portugal möjlighet att använda sina traditionella kunskaper inom vävning och sömnad för att försörja sig själva och sina familjer. Med IM:s hjälp såldes produkterna både lokalt och internationellt, vilket inte bara gav kvinnor ekonomisk självständighet utan också stärkte deras självförtroende och ställning i samhället.

Genom åren har IM:s arbete för kvinnor utvecklats till att omfatta fler områden. Organisationen stödjer kvinnors rätt till utbildning, hälsa, medbestämmanderätt och ett liv fritt från våld.

I krigsdrabbade områden som Gaza och Ukraina samarbetar IM med lokala organisationer för att skapa trygga mötesplatser och erbjuda psykosocialt stöd till kvinnor som drabbats av krigets konsekvenser. I Gaza pågår just nu också ett projekt där kvinnor bland annat får lära

sig att återbruka textilier, sy nya kläder och skapa småskaliga företag för att försörja sig och sina familjer.

IM:s långsiktiga vision är en värld där alla har samma möjlighet att forma sina liv och samhällen. Genom att fokusera på kvinnors styrka, kreativitet och drivkraft bidrar organisationen till att bygga en mer rättvis och hållbar värld – precis som Britta Holmström en gång drömde om.

VLASTI, GREKLAND

Sommaren **1963** startade IM en vävskola i **Vlasti**. Byn i de grekiska bergen var då svårt sargad efter årtionden av krig och oro. Nästan bara kvinnor, barn och äldre bodde kvar. De behövde inkomster för sin försörjning och för sin självständighet.

Det fanns en rik hantverkstradition i Vlasti. Före kriget hade människorna levt på jordbruk och fårskötsel. För att ta vara på ullen tillverkade man kläder, mattor, täcken och bonader. Alla kvinnor och flickor kunde redan spinna och väva, men behövde lära sig hantera nya redskap.

Ragnhild Åberg, som tidigare hade arbetat i Grekland och kunde språket, blev instruktör och arbetsledare. Hon var också en kunnig väverska. Byrådet i Vlasti ordnade ett gammalt skolhus för vävskolan, medan IM satsade på moderna redskap och vävstolar.

Produktionen kom igång men det visade det sig svårt att sälja sakerna i Grekland.

Då satsade IM på försäljning i Sverige. Bland annat genom de lokala ombuden som sålde kläder och bonader, väskor och skärp. I Lund inrättades en design- och syateljé, som producerade dräkter, klänningar och kappor i handvävt Vlastityg. "Ylle till vardag och fest". Många Vlasti-produkter finns i svenska garderober och skåp!

Men vägen var inte spikrak. Skolbyggnaden som vävskolan fanns i var fallfärdig. Paul Gustafsson, IM:s legendariske byggmästare, använde alla sina kontakter för att få fram resurser till en ny byggnad i Vlasti. Den stod klar hösten 1965, efter tre månaders frivilliga insatser från ett västgötskt byggarlag.

Det uppstod även misstro i byn och konflikter med militärjuntan, men läget förbättrades något när juntan föll.

I mars 1988 överlämnades vävcentrat i Vlasti till kommunfullmäktige, med förhoppning om en ljus framtid. IM:s insats i Grekland var nu avslutad efter 25 år.

PORTUGAL

IM startade sitt arbete i **Portugal 1983**. Landet var då ett av Västeuropas fattigaste.

Redan från början samarbetade IM med kvinnokooperativ och hantverksgrupper på landsbygden. En pionjär i arbetet där var Siv Follin, ett namn som många kanske känner igen.

Engagemanget var ett långsiktigt arbete för hjälp till självhjälp. Stödet bestod bland annat i designstöd, underhåll av verktyg, arbetsorganisation och säljfrämjande åtgärder. På detta sätt fick kvinnorna kunskaper, inkomster och självständighet samtidigt som lokala kulturtraditioner bevarades.

Produkterna som tillverkades av de olika kooperativen såldes bland annat i IM:s butiker och av lokala ombud i Sverige. Särskilt populära var jutedockorna från Algarve. De illustrerade olika arbetsmoment som att spinna, baka bröd, brodera och skörda oliver.

En annan populär produkt var de så kallade "kärleksnäsdukarna" som broderades med mycket små korsstyggn. Du kanske har en sådan?

Även kläder skapades på kooperativen. Traditionella material, mönster och broderier anpassades till moderna kollektioner.

IM har inte längre närvaro i Portugal men åtminstone ett kvinnokooperativ lever kvar än idag: As Capuchinhas (www.capuchinhas.pt).

Dessutom skriver Maria Néo, doktorand på universitetet i Porto, en avhandling om Helena Cordoso som i många år samarbetade med IM:s vävstuga As Capuchinhas. Hon var drivande för att bevara det traditionella hantverket i norra Portugal.

HANTVERK OCH GRÖNA JOBB

IM:s nutida arbete för kvinnors ekonomiska självständighet

Än idag arbetar IM för att ge kvinnor nya möjligheter att stärka sina ekonomiska situationer och bygga en mer självständig framtid. Genom projekt inom hållbar utveckling skapas både miljövänliga och ekonomiska lösningar som ger kvinnor nya färdigheter och nya vägar att försörja sig.

I **Malawi** pågår just nu ett spännande projekt där kvinnor och ungdomar får möjlighet att arbeta med återvinning på ett sätt som både är bra för miljön och för deras ekonomi. Genom att förvandla gamla glasflaskor till vackra och hållbara produkter får kvinnorna möjlighet att skapa sin egen inkomst, samtidigt som de får nya färdigheter och ökat självförtroende. Detta ingår i ett större initiativ för gröna jobb som hjälper kvinnor och ungdomar att ta plats på arbetsmarknaden, skapa egna företag och förändra sina liv. Tidigare har IM också arbetat med kvinnor i Malawi som lärt sig tillverka korgar, vilket gav dem en möjlighet till försörjning genom lokalt skapade, hållbara produkter.

I **Gaza** är kvinnors ekonomiska självständighet mer avgörande än någonsin. I det pågående kriget har många kvinnor tvingats ta på sig rollen som ensam försörjare för sina familjer. Många män har dött, blivit skadade eller förlorat sina arbeten på grund av kriget, vilket har gjort att kvinnorna måste hitta nya sätt att försörja sig och sina barn. I detta kaos av osäkerhet och förlust spelar ekonomisk självständighet en kritisk roll i att skapa en känsla av stabilitet och hopp för kvinnor och deras familjer.

IM:s projekt i Gaza ger kvinnor möjlighet att återuppbygga sina liv och skapa sina egna inkomster genom att lära sig nya färdigheter. Kvinnorna får utbildning i textilåtervinning, där gamla kläder och tyger får nytt liv i

form av väskor och klädesplagg. Dessutom lär de sig att baka bröd och bygga traditionella ugnar, vilket ger dem möjlighet att starta små företag och försörja sina familjer.

För dessa kvinnor är det inte bara fråga om att skapa ett par väskor eller baka ett bröd. Det handlar om att få tillbaka kontrollen över sina liv, att kunna ge sina barn mat och skydd, och att få en chans till en framtid, trots omständigheterna. Genom att kunna bidra ekonomiskt i sina familjer får kvinnorna en stärkt position i samhället och en större känsla av självständighet. Detta ger inte bara dem själva en känsla av värde och hopp, utan också en chans att påverka sina barns framtid i en annars mycket osäker verklighet.

I **Zimbabwe** arbetade IM under många år med flickor och kvinnor som tvingats sluta skolan i unga år på grund av fattigdom. För många av dessa kvinnor var drömmen om utbildning och en bättre framtid långt bort, då deras föräldrar inte hade råd med skolavgifter, uniformer eller skolmaterial. Istället fick de hjälpa till hemma eller gifta sig tidigt för att bidra till familjens försörjning.

I IM:s projekt fick dessa kvinnor en möjlighet att återvända till utbildning på ett sätt som passade deras livssituation. Genom yrkesutbildning i sömnad fick de lära sig att skapa kläder och tillverka skoluniformer som såldes på den lokala marknaden. Denna utbildning öppnade nya dörrar för dem – inte bara för att de fick nya färdigheter och inkomster, utan också för att de kunde återfå en känsla av självständighet och framtidstro. Att få möjlighet att arbeta och tjäna egna pengar gav dem en stärkt position, både i sina hem och i sina samhällen. För många av dessa kvinnor var detta en väg tillbaka till ett liv där de själva kunde styra över sina resurser och sina drömmar, istället för att vara beroende av andra.

IM:s arbete för kvinnor handlar om att ge dem nya möjligheter att ta kontroll över sina liv och skapa hållbara vägar till ekonomisk frihet. Genom dessa projekt ser vi hur kvinnors deltagande i både gröna jobb och traditionella hantverk kan ge dem ekonomisk frihet och stärka deras sociala status. IM:s arbete för kvinnors självständighet handlar om att skapa långsiktiga lösningar som inte bara ger tillfälliga inkomster utan också bidrar till förändring av de strukturella ojämlikheter som många kvinnor står inför.

SAMTAL OCH HANTVERK I LUND

IM:s samtals- och hantverksgrupper i Lund har sitt ursprung på Spolegatan. Där i IM:s eget hus drevs en verksamhet kallad Plattformen. Det var en mötesplats för alla där man kunde ägna sig åt många olika aktiviteter: baka, handarbete, prata, spela spel eller bara umgås med andra. Plattformen betydde mycket för många människor, men tiderna förändrades och IM sålde sitt hus.

Lokalerna försvann alltså, men behovet av en träffpunkt fanns kvar. Under en tid flyttade verksamheten runt till olika lokaler och fokus hamnade på handarbete. Delvis av praktiska skäl eftersom det fanns inte möjlighet till så många andra aktiviteter på en del ställen.

Till slut landade hantverksgrupperna på kommunens *Träffpunkt Arkivgatan* och verksamheten pågår numera två gånger i veckan. Sammanlagt finns det cirka 15 fasta medlemmar, men ibland utökas gruppen av deltagare som tittar in på träffpunkten.

När vi använder hantverk som ett sätt att skingra tankar och hitta gemenskap med andra i liknande situation går vi i Britta Holmströms fotspår. Att arbeta tillsammans med olika former av handarbete är också ett sätt att motverka utanförskap. Vid träffarna deltar varje vecka både utlandsfödda och svenskfödda kvinnor, vilket ger deltagarna möjlighet att utveckla sin förmåga att använda svenska språket. Grupperna fyller också en viktig social funktion där vi hjälper varandra med råd och stöd vid behov. Genom det praktiska arbetet med att sticka, virka, sy och brodera skapar vi dessutom alster till ett gemensamt mål: påskbasaren på Arkivgatan och framför allt IM:s årliga julmarknad.

Vill du engagera dig?

Det finns flera olika sätt som du kan engagera dig i IM:s arbete. Vad du än väljer så är du med och gör skillnad!

Skänk en gåva

Du kan enkelt skänka en gåva till IM:s arbete genom att swisha till **900 70 63**. Du kan även scanna QR-koden här intill med din Swish-app

9007063

Bli månadsgivare

Som månadsgivare hos IM ger du regelbundet en gåva i en storlek som passar dig. Läs mer och anmäl dig på imsweden.org/manadsgivare

Bli medlem

Som IM-medlem har du en unik möjlighet att påverka IM:s arbete och engagera dig för en medmänskligare värld. Läs mer och anmäl dig på imsweden.org/medlem

Bli volontär

Som volontär hos IM kan du delta i IM:s arbete med integration, demokrati och klimaträttvisa. Du kan engagera dig i läxhjälp, språkcaféer och vara ett stöd för personer som är nya i Sverige. Du kan arbeta i en av IM:s second hand-butiker och du kan arbeta med insamling och events. Det finns många sätt att engagera sig på, och några timmar i månaden gör stor skillnad. Läs mer och anmäl dig på imsweden.org/volontar